

MENSA

ČESKO

květen/2026

FOTOSOUTĚŽ 2026: SPARK OF EVOLUTION

I letos proběhne mensovní fotosoutěž pro členy Mensy a dětská fotosoutěž pro všechny děti do 15 let. Jejím tématem je tentokrát SPARK OF EVOLUTION. Podrobnosti o soutěži najdete v některém z dalších čísel newsletteru nebo časopisu, ale již nyní neváhejte a fotte, ať máte z čeho vybírat. Nejlepší fotografové budou odměněni.

POZVÁNKA: VALNÁ HROMADA MENSY ČESKO

Letošní valná hromada se uskuteční 31. května 2026 v Národním domě v Prostějově.

Přihlašujte se na odkazu mensa.click/1oh.

NOVÉ ŠKOLY SPOLUPRACUJÍCÍ S MENSOU

Novými školami spolupracujícími s Mensou se staly Gymnázium Kolín, ZŠ Jičín, Husova 170, a ZŠ J. A. Komenského, Přerov. Vznikl také jeden nový klub nadaných dětí. V současnosti tak s Mensou Česko spolupracuje 130 škol, 91 školek a 75 klubů nadaných dětí. Jejich kompletní přehled a medailonky najdete na webu deti.mensa.cz.

Gymnázium Kolín (mensa.click/1oi)

„Naše gymnázium vytváří podmínky pro vzdělávání nadaných žáků prostřednictvím široké nabídky aktivit. Pravidelně organizujeme účast v předmětových olympiádách a soutěžích na školní, okresní i krajské úrovni. Nadaní žáci se také zapojují do Středoškolské odborné činnosti (SOČ), v níž mohou samostatně zpracovat odborné práce a prezentovat výsledky svého bádání před odbornou porotou. Součástí nabídky jsou zájmové kroužky rozvíjející odborné i kreativní schopnosti žáků. Mimo běžnou výuku funguje Klub mladého diváka (KMD), který nabízí další možnosti rozvoje talentovaných studentů. Podle procenta úspěšnosti v přijímacím řízení uchazečů o studium na vysokých školách se řadíme do první čtvrtiny mezi všemi českými gymnázii. Od nového školního roku také pro žáky připravujeme Klub deskových her,“ shrnuje fungování školy učitelka Michaela Strnadová.

ZŠ Jičín, Husova 170 (mensa.click/1oj | <https://2zsjc.cz>)

Škola cíleně rozvíjí nadání žáků prostřednictvím individuální podpory, diferenciací výuky a možností zapojit se do olympiád a soutěží. Půlené hodiny, barevné třídy a individuální přístup učitelů podporují potenciál talentovaných žáků a posilují jejich motivaci k dalšímu učení. Žáci mají možnost pracovat v týmech a prostředí třídy je tomu uzpůsobeno. Ve volných chvílích mohou využívat relaxační a klidovou místnost.

„Škola se systematicky věnuje podpoře nadání žáků v různých vzdělávacích oblastech. Podpora je realizována prostřednictvím celoroční práce s žáky. Ve škole je také podporován wellbeing žáků vytvářením bezpečného, přátelského a respektujícího prostředí, které umožňuje žákům rozvíjet svůj potenciál,“ zmiňuje ředitelka školy Kateřina Babíková.

Klíčovou roli v oblasti koordinace podpory nadání zastávají tři školní koordinátoři pro nadání v oblasti matematiky, českého jazyka a anglického jazyka. Koordinátoři metodicky vedou pedagogy, plánují doplňující vzdělávací aktivity a práci se žáky napříč ročníky. Ve škole pracuje lektorka RWCT a také lektorka Hejného metody. V českém jazyce jsou využívány metody kritického myšlení, které podporují schopnost argumentace, rozvíjí čtenářství a psatelství. Výuka matematiky využívá Hejného metodu, která rozvíjí představivost, logické uvažování a 2D a 3D pohled. V anglickém jazyce probíhá příprava žáků na mezinárodní Cambridge zkoušky, což umožňuje talentovaným žákům pracovat na vyšší úrovni jazykové obtížnosti, a v nižších ročnících žáci přicházejí s jazykem do kontaktu prostřednictvím metody CLIL.

Při škole pracuje Školská rada a Klub rodičů a přátel Dvojky, jejichž prostřednictvím se rodiče spolupodílejí na chodu školy. Zájmy žáků hájí žákovský parlament.

ZŠ J. A. Komenského, Přerov – Předmostí, Hranická 14 (mensa.click/1ok | <https://www.zsjakprerov.cz>)

„Naše základní škola je aktivní a rozvíjející se vzdělávací instituce. Od roku 2023 spolupracujeme se Světem vzdělání a v roce 2024 jsme na druhém stupni zavedli sportovní třídy, čímž podporuje talentované žáky v oblasti pohybových aktivit. Škola je rovněž zapojena do mezinárodního projektu Erasmus+, který přispívá k rozvoji jazykových a kulturních kompetencí žáků. Součástí její činnosti je také péče o děti v logopedických třídách, kde se věnuje podpoře žáků s poruchami řeči,“ vypočítává aktivity školy Jana Dobrovolná, koordinátorka pro práci s nadanými žáky.

Škola má zpracovaný Plán podpory nadání, systematicky vyhledává a rozvíjí nadané žáky napříč školou i ve třídách Světa vzdělání. Podpora probíhá formou samostatných cvičení, gradovaných úloh, cíleného doučování, využívání speciálních pomůcek, účasti v soutěžích, úzké spolupráce s rodiči a zapojením do zájmových kroužků. Od příštího školního roku škola zvažuje založení Klubu nadaných dětí.

Klub nadaných dětí Praha 6 (mensa.click/1ol | <https://skolalalata.cz>)

„Klub bude fungovat v prostorách naší domškolácké školky/školy pro nadané děti a všechny jejich přátele. Program bude navazovat a na naše běžné fungování, jen se díky němu otevře širšímu okruhu dětí,“ svěřuje se s plány pro nově zřízený klub nadaných dětí vedoucí klubu Marta Hrubá.

„Schůzky klubu plánujeme minimálně jednou za 14 dní v pondělí odpoledne. Jsou určeny především dětem od čtyř do osmi let – chceme totiž dát příležitost zapojit se i menším dětem, protože nadání předškoláci mají ještě mnohem méně příležitostí najít adekvátní program a přátele, se kterými by ho (a cokoli dalšího) mohli sdílet.“

VZDĚLÁNÍ PRO BUDOUCNOST: INSPIRACE, KTERÁ MÁ DOSAH

Jana Elbelová

Konference Vzdělání pro budoucnost patří mezi nejvýznamnější vzdělávací akce, na nichž se Mensa Česko dlouhodobě podílí. Sedmý ročník, který proběhl poslední březnový víkend v Praze, ukázal, že o smysluplné profesní vzdělávání je mezi pedagogy stále větší zájem.

Na konferenci letos dorazilo 986 účastníků z více než 650 různých měst – učitelů, ředitelů, asistentů pedagoga, psychologů a dalších profesí ze školství. Právě setkání lidí z různých typů škol napříč celou republikou patří k největším benefitům celé akce.

Účastníci si mohli sami sestavit svůj individuální program na míru z pestré nabídky 120 přednášek, workshopů a ukázkových hodin. Pro příklad jmenujme přednášky *Formativní přístup: Když se žáci učí naplno a s radostí* Mgr. Jaroslavy Janů, *Deepfake a dezinformace: Uvěříte vlastním očím?* Mgr. Martina Krčka a JUDr. a Ing. Jaroslava Švamberka nebo *Principy efektivní spolupráce učitele a asistenta pedagoga* Mgr. Markéty Librové. Velice oblíbené byly také praktické workshopy. Například *MateMagika: Nový jazyk pro zvládnutí matematiky* Mgr. Kalmana Horváta, *Canva pro pokročilé: Tvořte chytrě a efektivně* Ivy Jelínkové nebo *Bezpečné čtenářské začátky: Nerovný start* Kateřiny Špronglové a Terezy Booth.

Při výběru přednášek to účastníci často neměli jednoduché. V jednom časovém bloku probíhal program současně v jedenácti místnostech. *“Nabídka je pro mě zcela vyčerpávající, chtěl bych toho navštívit mnohem víc, bohužel se nemohu naklonovat,”* povzdechl si v dotazníku Mgr. Miloš Mikulka z Fakultní ZŠ Ústí nad Labem, České mládeže.

V hodnocení, jež nám formou dotazníku zpětné vazby účastníci poskytli, opakovaně oceňují skvělé organizační zajištění, které výrazně přispívá k celkovému komfortu účastníků. *“Bylo to skvělé. Výborná organizace. Konečně jsem si jako učitelka připadala na úrovni. Hezky jste se o nás postarali,”* popsala své pocity Jana Eliášová ze ZŠ T. G. Masaryka v Poděbradech.

Zkušenosti z konference si účastníci přirozeně předávají dál – a právě osobní doporučení hraje klíčovou roli v jejím dalším růstu. Podle dat ze zpětné vazby se více než 64 % respondentů o akci dozvědělo od kolegů nebo známých. S tím souvisí i další výrazný trend: stále častěji přijíždějí celé pedagogické týmy. Konference se tak stává sdílenou zkušeností, kterou si kolegové odvážejí zpět do škol a společně ji přenášejí do praxe.

„O konferenci jsme se dozvěděly od naší kolegyně, která je členkou Mensy Česko. Hned první rok jsme jely tři, další rok nás bylo pět, vloni už sedm a letos byl zájem enormní – nakonec nás do Prahy jelo 16, z toho 10 učitelů a jeden učitel ZŠ, výchovná poradkyně, metodička prevence, dále jedna učitelka MŠ, jedna vychovatelka a jedna asistentka pedagoga.“ popisuje Veronika Paurová ze ZŠ a MŠ Kpt. O. Jaroše v Lounech.

Právě podobné příběhy ukazují, jak se konference postupně stává pevnou součástí profesního rozvoje celých škol.

Silným signálem jejího dopadu je i ochota účastníků vracet se: téměř 90 % respondentů plánuje účast i v příštím roce. Takto vysoká míra návratnosti je v prostředí vzdělávacích akcí mimořádná.

Po léta byl součástí konference i prostor pro partnery, kteří na svých stáncích prezentovali účastníkům své produkty a služby. Letošní ročník se rozrostla i tato nabídka a vznikl prostor pro výraznou partnerskou zónu, připomínající již v podstatě veletrh, kde si účastníci mohli řadu pomůcek a technologií nejen prohlédnout, ale i vyzkoušet. Partnerům děkujeme za aktivní zapojení a obohacení programu o praktickou rovinu.

Pro Mensu je konference Vzdělání pro budoucnost jednou z konkrétních cest, jak podporovat kvalitní vzdělávání a rozvoj potenciálu dětí i pedagogů. Nejde přitom o jednorázovou aktivitu, ale o dlouhodobé vytváření prostoru pro sdílení dobré praxe a propojování lidí, kteří chtějí vzdělávání posouvat dál. Investice do vzdělávání učitelů se zde přirozeně násobí – skrze jejich každodenní práci s žáky.

Další ročník se uskuteční 3.–4. dubna 2027 v Praze, mezitím mohou učitelé využít i regionální variantu konference v Prostějově, která proběhne 5. listopadu 2026.

Z MENSA GYMNÁZIA: LYŽAŘSKÝ KURZ PRIMA-KVARTA BOŽÍ DAR

Jakub Šmejkal, tercie

Na lyžařský kurz pro nižší stupeň gymnázia se jelo vlakem. Odjezd byl asi v 15:00, a tak se krátce před tím velká skupina asi 50 lidí začala ubírat směrem k nástupišti. Jak to tak bývá, byl u toho hluk a taky trochu chaos, navzdory tomu se ale nám všem podařilo nastoupit do správného vlaku.

Asi v půlce cesty si můj spolužák Michal vzpomněl, že neodevzdal výsledky Matematické olympiády. Ptáte se možná, proč to byl problém a proč vám o tom vlastně piši. No, odevzdat ji měl do konce týdne, kdy jsme na lyžáku. Tak jsem mu nabídl pomoc, protože samozřejmě jako vzorný žák jsem ji měl už vypracovanou a odevzdanou. Zeptal jsem se ho tedy, jaké úlohy ještě nemá udělané, a on že poslední 3. Tak jsem ho obeznámil se skutečností, že 2 z těchto 3 úloh jsou rýsovací a že pravděpodobnost toho, že by si někdo bral na lyžák rýsovací pomůcky, je menší než to, že na nás spadne meteorit. Tak jsme to nechali být se slovy, že se to nějak později zvládne.

Asi ve třech čtvrtinách cesty bylo načase, aby kvartáni rozdělili pokoje, je to taková tradice. Nejlepší na tom je, že když jsi tercián a kvartáni tě mají rádi, můžeš si říct, jaký pokoj chceš. Nakonec jsem dostal docela dobrý pokoj a byl jsem konečně poprvé za ty tři roky, co na lyžák jezdím, šťastný, že nebydlím v nějaké komůrce s dalšími 6 lidmi.

Druhý den jsme šli lyžovat, i když moc sněhu nebylo. Co ale bylo, byli kamarádi, s těmi je vždycky zábava. Bohužel pro mě jsem schytl ránu do zad hned 5. jízdou. Tou ránou byl můj kamarád Alex, který do mě naboural. Mně naštěstí nic nebylo, ale jeho musela odvézt sanitka. Nebylo to moc příjemné, tak jsem zbytek dne jezdil s kamarády Tomášem a Michalem, kteří mě vždy podrží, ale i tak jsem jezdil pomaleji a o hodně opatrněji než obvykle.

Druhý den jsem dostal za úkol spolu s dalšími dvěma spolužáky, abychom připravili orientační běh, který se poběží odpoledne.

Další 3 dny jsme lyžovali a poté večer hráli nějaké deskové hry, například Bang!

V pátek zůstala na penzionu většina kvarty. Zatímco my ostatní jsme lyžovali, tak nám připravili hru Capture the FLAG! Měli jsme různé rozlišovací vesty dle hodnot. Pokud nás někdo zabil, tj. vyhrál nad námi kámen, nůžky, papír, tak se nám snížila hodnota. Velmi brzy jsem všechny hodnoty ztratil, skončil jsem bez vesty a měl na sobě

jen oblečení, které krásně splývalo s lesem, ve kterém jsme hráli. Toho jsem využil. Napadlo mě, že bych se mohl tajně doplnit k vlajce protivníka a sebrat mu ji a získat výhru pro náš tým. Byl jsem už téměř skoro u vlajky protivníka a v mé hlavě bylo jenom to, že buď to vyjde, anebo ztratím drahocenný čas. Ale zvládl jsem to a náš tým zvítězil!

Předposlední den se konaly závěrečné závody na lyžích ve slalomu v kombinaci s dalším orientačním během. Vzhledem k tomu, že lyže klouzaly spíše po vodě než po sněhu, vítězem slalomu se stal ten, kdo dokázal nejrychleji vystartovat. Běžet při orientačku se potom už opravdu nikomu nechtělo, ale všichni jsme nakonec lenost překonali.

Nastala poslední noc, kdy jsme si vystřelili hlavně ze spolužáků z prvního patra. Například jsme jim všem svázali všechny boty k sobě. Také jsme jim dali na kliky pastu. To se pak ráno divili!

V neděli ve 13:00 jsme měli odjízdní zpátky do Prahy, na programu dne tedy bylo pouze si zabalit a uklidit pokoj.

V Praze na Hlaváku už na většinu z nás čekali rodiče, kteří dělali hodné taxikáře.

Na horách se nám všem moc líbilo a snad příští rok pojedou zas.

MENSA DĚTSKÁ KONFERENCE

MENSA
ČESKO

*Připrav si zajímavou prezentaci
o oboru, kterému se věnuješ.*

Máš zajímavého koníčka?

- ✓ Věnuješ se nějakému oboru nad rámec toho, co se učíte ve škole?
- ✓ Chceš zkusit svůj zájem představit ostatním?
- ✓ Pokud jsi žákem 1. – 9. třídy základní školy nebo odpovídajícího ročníku víceletého gymnázia, hledáme právě tebe a zveme tě jako prezentujícího na Mensa Dětskou konferenci.

Co ti nabízíme?

Pro mnohé z vás to bude první velká zkušenost představit svou práci ostatním. Konference bude otevřena veřejnosti, pozveme další šikovné děti, jejich rodiče a také učitele.

Jako prezentující obdržíš certifikát a dárek a také se potkáš s dalšími podobně nadšenými dětmi.

Více informací
a přihlášky na

16.05.2026 Plzeň- Gymnázium, Mikulášské nám. 23

18.05.2026 Ostrava- Velký svět techniky, DOV, Vítkovice 3004

23.05.2026 České Budějovice- Gymnázium, Česká 64

23.05.2026 Praha- ČZU, Provozně ekonomická fakulta, Kamýčká 129

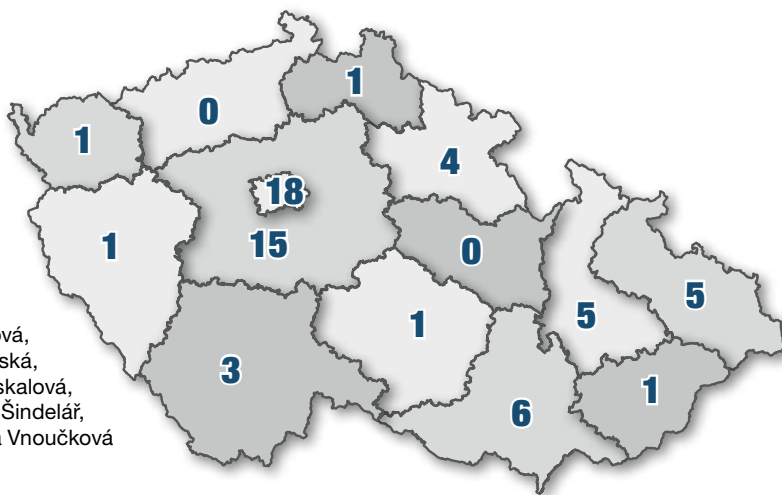
24.05.2026 Poděbrady- Kolonáda Prof. Libenského

30.05.2026 Prostějov- Základní škola Q- Svět vzdělání, Komenského 4

30.05.2026 Ústí nad Labem- Gymnázium, Jateční 22

VÍTÁME NOVÉ ČLENY!

Michal Bláha, Tereza Buchtelová, Matěj Carvan, Filip Coufal, Vincent Červený, Lukáš Dočekal, Vít Doležal, Klára Dufková, Ladislav Fedelem, Maxime Jake Noel Gassmann, Kateřina Gerling, Julie Gieblová, Antonín Gurin, Eliáš Háva, Izabela Heczko, Daniel Holánek, Václav Holý, Tomáš Horáček, Viktorie Hrabalová, Jan Huszár, Vlastimil Hvězda, Eduard Hvizdak, Ingrid Ivánková, Petra Kalášková, Milan Kloubec, Matěj Komárek, Nikola Komárková, Jan Kovačka, Petra Kovačková, Michaela Kozlova, Michal Král, Adam Kubín, Andrea Kudrnová, Kateřina Kvízová, Nikolas Mahslon, Tadeáš Marcinčin, Emma Mensátorová, Michaela Modálková, Nikola Mrázová, Martin Mysliveček, Radek Mysliveček, Kvido Náprava, Robin Owczarzy, Petra Pazderová, Lukáš Petřek, Jan Pospíšil, Adéla Pravdová, Kateřina Rašovská, Filip Satek, Emília Scherfelová, Daniel Sládeček, Eliška Stejskalová, Mária Szabová, Katka Šašinková, Malvína Šimková, Prokop Šindelář, Jiří Školoudík, Jan Škvor, Vojtěch Troch, Martin Uhlář, Eliška Vnoučková

POZVÁNKA: KONCERT K NEDOŽITÝM OSMDESÁTINÁM PETRA NOVÁKA

Iva Berčíková

Taky jako já máte rádi písničky Petra Nováka a také jste nestihli koncert k nedožitém osmdesátinám v Divadle U Hasičů? Nabízíme vám možnost, jak to napravit a poslechnout si třeba nestárnoucího Viktora Sodomu.

Stejný koncert se totiž koná 19. září od 17:00 v malebném městečku Přívrat, blízko Litomyšle. Tam je také zamluvené ubytování v Primátor camping Resort Litomyšl (campplitomysl.cz) a také možnost další kultury v neděli po koncertě.

Před koncertem se můžete zabavit v Pinguin parku Přívrat.

Přihlášky a další informace na mensa.click/log

NEJVĚTŠÍ MEZINÁRODNÍ SBÍRKA ÚLOH MATEMATICKÉ OLYMPIÁDY OTEVŘENÁ VŠEM

Rachel Gordon, Massachusetts Institute of Technology. Publikováno na phys.org. Překlad: Zuzana Kořínková. Redakčně upraveno.

Každý rok si delegace na Mezinárodní matematické olympiády přivážejí sborníky svých nejlepších a neoriginálnějších úloh. Ty se mezi účastníky sice sdílejí, ale pak obvykle zapadnou. Až dosud neexistoval systematický pokus tyto materiály shromáždit a zpřístupnit širší veřejnosti.

To se nyní změnilo. Výzkumníci z MIT, KAUST a organizace HUMAIN vytvořili databázi MathNet, která představuje největší otevřený soubor důkazových matematických úloh na světě. Obsahuje přes 30 000 úloh a řešení z 47 zemí, v 17 jazycích a ze 143 soutěží. Ve srovnání s dosavadními databázemi je zhruba pětikrát větší.

Zásadní je nejen rozsah, ale i pestrost. MathNet pokrývá čtyři desetiletí soutěžní matematiky napříč šesti kontinenty a zahrnuje jak textové, tak obrazové úlohy. Na rozdíl od dřívějších datasetů, které čerpaly hlavně z USA a Číny, zachycuje různé matematické tradice a způsoby uvažování z celého světa.

Sestavení databáze nebylo jednoduché. Tým musel dohledat téměř 1600 PDF dokumentů o více než 25 000 stranách, včetně starých skenů. Klíčovou roli sehrál soukromý archiv Navida Safaeiho, který tyto materiály ručně shromažďoval řadu let.

Velkou výhodou MathNetu je kvalita zdrojů. Úlohy pocházejí výhradně z oficiálních soutěžních sborníků a jejich řešení jsou odborně zpracovaná a často nabízejí více přístupů. To z databáze dělá cenný nástroj nejen pro trénink AI, ale i pro studenty připravující se na olympiády, často bez systematické podpory.

Současně dataset ukazuje limity současné umělé inteligence. I nejlepší modely nedosahují stoprocentní úspěšnosti a mají problémy zejména s úlohami obsahujícími obrázky nebo s méně rozšířenými jazyky. Výsledky tak naznačují, že pokrok v matematickém uvažování AI je stále nerovnoměrný.

MathNet nabízí i nové způsoby testování – například schopnost rozpoznat, že dvě úlohy sdílejí stejnou matematickou strukturu. To je výzva nejen pro stroje, ale i pro lidské odborníky. Databáze tak nepředstavuje jen archiv úloh, ale i nástroj, který může změnit způsob, jakým se matematika učí, sdílí a zkoumá.

mathnet.mit.edu

EXKURZE DO ELEKTRÁRNY OPATOVICE

Jakub Hadam

Ve čtvrtek 26. března 2026 zorganizovala místní skupina Hradec Králové exkurzi do Elektrárny Opatovice, která vyrábí nejen elektřinu, ale v rámci kogenerace zajišťuje i teplou vodu a vytápění pro města Hradec Králové, Pardubice, Chrudim a okolí.

Ve čtvrtek v 16 hodin jsme se setkali v hojném počtu na parkovišti před elektrárnou, po registraci všech účastníků nám byly rozděleny krásné červené bezpečnostní přilby a konečně jsme mohli vstoupit do areálu elektrárny.

Nejprve jsme se přesunuli do zasedací místnosti, kde nám naši průvodci a současně i mensané Tereza a Vítek načrtli proces výroby elektřiny a tepla v elektrárně Opatovice i širší souvislosti této výroby. Tento teoretický úvod trval přibližně hodinu. Poté jsme již navštívili vlastní provoz: kotelnu, střechu kotelny a strojovnu s turbínami. Na slibovanou návštěvu skládky uhlí nedošlo, ale kdo chtěl, dostal příležitost začernit se u kotlů. Tedy, byli jsme u jednoho kotle, který byl zrovna odstavený, ale i tak to byl impozantní „drobeček“ dosahující výšky 35 metrů k jehož téměř vrcholu jsme vyjeli výtahem. A když už jsme byli až pod střechou, zašli jsme se podívat i na areál elektrárny z výšky. Pokud to hluk dovolil, byla prohlídka průběžně doprovázena poutavým výkladem našich průvodců. Věděli jste například, že i když má elektrárna tři komíny, v běžném provozu se používá pouze jeden a zbylé dva najdou uplatnění pouze při zapalování kotlů, ke kterému se používá lehký topný olej?

Poté, co jsme se dostatečně pokochali výhledem, jsme se vrátili zpět do kotelny a většina z nás sešla těch ~32 metrů zpět k patě kotle po schodišti. A pak už následoval přesun do strojovny s turbínami, ovšem s několika drobnými zastávkami

třeba u mlýnu na uhlí. Uhlí se totiž v elektrárně nepřikládá ručně (to by vzhledem ke spalovaným objemům ani dost dobře nešlo), ale mele se přímo u kotle na jemný prášek, který se pak do kotle vhání proudem vzduchu. Ve strojovně jsme viděli nejen jednotlivé turbíny, ale i vlastní rotor jedné odstavené turbíny procházející právě údržbou, a mohli jsme si tedy udělat obrázek, co s ocelí dokáže provést pára. Neméně zajímavý byl i vlastní kontrast mezi prostředím kotelny a strojovny.

Když skončila prohlídka strojovny, bylo již téměř 19 hodin, takže nezbývalo než vrátit přilby, rozloučit se a vrátit se zpět do (i díky této elektrárně) vyhřátých domovů.

Skvělým průvodcům Vítkovi a Tereze, jakož i organizující místní skupině Hradec Králové a firmě Elektrárny Opatovice patří upřímný dík za úžasnou a poutavou exkurzi, kterou pro nás zorganizovali. Díky!

SIG JIHOČESKÉ NADANÉ DĚTI

Marta Frydrychová

Do nového roku jsme i letos vstoupili aktivně a postupně navazujeme jednu akci na druhou.

V lednu jsme se zúčastnili dne otevřených dveří na Gymnáziu Česká, škole spolupracující s Mensou, kde jsme představili činnost naší dětské skupiny. Na konci měsíce jsme se vydali vlakem do Tábora na ZVAS, kde jsme si užili fyzikální pokusy s naší oblíbenou lektorkou Andělou Divišovou – tentokrát na téma kapalin.

Únor jsme zahájili prázdninovým programem – jarní prázdniny byly totiž v Českých Budějovicích hned na začátku měsíce. V klubovně Radambuku jsme potrápili hlavy logickými úlohami, šiframi i kvízy a samozřejmě nechyběly ani deskovky. Hned další den jsme vyrazili do centra Ars Electronica v Linci, které nám nabídlo zajímavý pohled do světa technologií a budoucnosti. A když už jsme byli v Linci, stihli jsme i krátkou prohlídku města včetně návštěvy Mariendomu.

V březnu jsme odstartovali nový projekt StudyCrew, zaměřený na vrstevnickou „last minute“ přípravu na přijímací zkoušky. Společné procvičování matematiky i češtiny nás baví, takže věříme, že v tomto formátu budeme pokračovat i nadále.

Kromě větších akcí se pravidelně scházíme na deskových hrách (každou třetí středu v měsíci) a zájemci o šachy si mohou přijít zlepšit své dovednosti na šachová odpoledne s Eliškou Richtrovou.

Během prvního čtvrtletí letošního roku se našich aktivit zúčastnilo téměř 60 dětí a teenagerů a přibližně 20 dospělých.

Zdá se, že když se nakombinují chytré hlavy, chuť přemýšlet, trocha hravosti a dostatek elánu něco podniknout, vzniká prostředí, kde to prostě funguje. Nás, kteří akce vymyslíme, to baví – a podle všeho v tom rozhodně nejsme sami. Už teď proto chystáme další projekty a těšíme se, kam nás společné objevování posune.

INTERIÉRY PRAŽSKÉHO HRADU S PRŮVODKYNÍ LENKOU KLIKOVOU

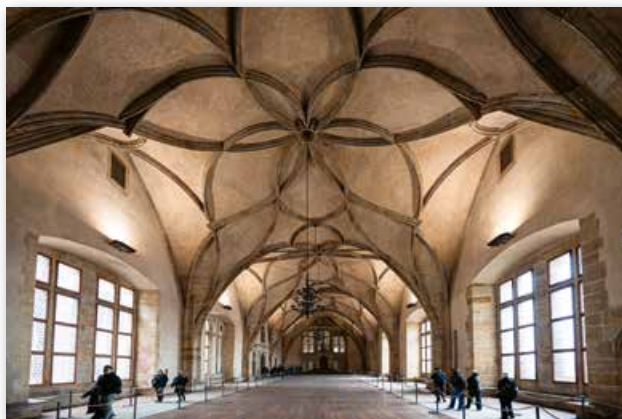
Lenka Hrubá

Na konec března byla ohlášena v pořadí již druhá akce s názvem Interiéry Pražského hradu pořadatelky Jany Unruhové. Jelikož se mi povedlo probojovat se do první dvacítky přihlášených, vyrazila jsem v sychravém sobotním ránu spolu se svou sestrou vstříc sídlu českých panovníků. Zatímco většina návštěvníků Pražského hradu jde s davem a spoléhá se na vlastní orientační smysl (často marně – znám to), a maximálně si zapůjčí audioprůvodce, naše skupina měla to štěstí projít si tento ikonický komplex v komornější sestavě a s erudovaným výkladem báječné průvodkyně Lenky Klikové. A bylo opravdu co objevovat – přece jen jsme se pohybovali po největším souvislém hradním komplexu světa, navíc zapsaném na seznamu UNESCO a s historií přesahující jedno tisíciletí.

Naše kroky vedly nejprve do baziliky sv. Jiří, jejíž strohá románská krása vynikla o to víc, že ráno většina turistů ještě spala a my jsme si mohli interiér takřka nerušeně prohlédnout. Následoval Starý královský palác s impozantním Vladislavským sálem s unikátní klenbou, dále sněmovnou, kde zasedal zemský sněm i soud, a také katastr nemovitostí té doby se záznamy v ručně psaných knihách. Nechyběla ani návštěva kanceláře českých místodržících, která proslula jedním z nechvalně slavných momentů českých dějin – Pražskou defenestrací.

Po poledním obědě byla pomyslným vrcholem návštěva monumentální katedrály svatého Víta, kde se snoubí duchovno, umění i mistrovská řemeslná práce. Ale také se v ten moment už zjevně vzbudili i zahraniční turisté, kteří se patrně rozhodli přijít všichni

najednou právě sem. Nás to ale nerozhodilo (mensené jsou odolní jedinci) a výklad Lenky Klikové nás i zde vtáhl do historie. Mohli jsme tak obdivovat třeba Muchovo okno, Bílkův vyřezávaný oltář i nové velkolepé varhany. Celá akce nabídla nejen přehled „hradních NEJ“, ale také postřeh, že i notoricky známá místa mohou při poutavém výkladu příjemně překvapit

JAK NA TVORBU RODOKMENU: PÁTRÁNÍ PO PŘEDCÍCH ZAČÍNÁ V ŠUPLÍKU

Rodokmen není jen tabulka jmen a dat. Je to cesta k příběhům lidí, kteří tu byli před námi — k rodinným legendám, zapomenutým fotografiím, starým listinám i nečekaným setkáním s příbuznými, o jejichž existenci jsme dosud neměli tušení. Přednáška Jany Elbelové při loňské Mensa akademii ukázala, že genealogie může začít úplně obyčejně: otevřením šuplíku u rodičů nebo prarodičů.

První stopa: rodinná Bible

Někdy začne pátrání po předcích velkým plánem. Jindy docela náhodou. V tomto případě se impulzem stalo vyklízení rodinné usedlosti po smrti babičky. Mezi dokumenty, fotografiemi a pozůstalostmi se objevila rodinná Bible, kterou dostali praprarodiče ke svatbě v roce 1878. Na jejím konci byly předtištěné stránky určené pro zapisování narození, sňatků a dalších rodinných událostí.

Takový náález je pro začínajícího genealoga malý poklad. Najednou se před člověkem otevře několik generací: jména, data, vazby, první obrysy příběhu. A s nimi i přirozená otázka: kdo byli ti lidé? Jak žili? Proč se jejich životy odvíjely právě takhle?

Právě tady rodokmen začíná být živým vyprávěním.

Začněte doma, ne v archivu

Nejlepší rada pro každého, kdo chce s genealogickým pátráním začít, zní překvapivě prostě: nechoďte hned do archivu. Nejdřív prohledejte vlastní domácnost.

Rodné, oddací a úmrtí listy, křestní listy, parte, pohlednice, dopisy, staré průkazky, vysvědčení, pasy, domovské listy, vojenské dokumenty, fotografie — to všechno může být důležitým zdrojem. I dokument se jménem, které vám v tu chvíli nic neříká, se může za půl roku ukázat jako klíčový.

Zvláštní hodnotu mívají staré rodné a křestní listy. Někdy obsahují mnohem víc informací než dnešní úřední dokumenty: nejen jména rodičů, ale i prarodičů, povolání, bydliště nebo náboženství. Řada takových listin se dochovala z období protektorátu, kdy lidé museli dokládat svůj původ. Z dnešního pohledu jde o bolestnou historickou souvislost, ale pro genealogii často mimořádně cenný zdroj.

Popisujte fotografie, dokud je čas

K rodinné historii patří i fotografie. Jenže právě u nich hrozí, že se nejrychleji promění v němé obrázky. Dokud žijí lidé, kteří poznají tváře na snímcích, je třeba se ptát — a psát.

Kdo je na fotografii? Kdy a kde vznikla? Jaký je mezi lidmi vztah? Stačí obyčejná tužka na zadní stranu snímku nebo pečlivý popis u digitální kopie. To, co je dnes samozřejmé, za jednu nebo dvě generace samozřejmě být nemusí.

Někdy se v rodinných pozůstalostech objeví i předměty, které by jiný člověk vyhodil: staré brýle, hodinky, průkazka, nebo dokonce prasklá žárovka pečlivě popsaná jako první žárovka, která v domě svítila od zavedení elektřiny. Právě takové drobnosti dokážou rodinnou historii zvláště zhmotnit. Neříkají jen, kdy kdo žil, ale také co považoval za důležité.

System je nudný — dokud ho nepotřebujete

Jakmile člověk začne nacházet první dokumenty, je lákavé se rovnou ponořit do pátrání. Jenže velmi brzy se ukáže, že bez systému vznikne chaos.

Vyplatí se od začátku všechno skenovat nebo fotografovat, originály bezpečně uložit a dál pracovat hlavně s digitálními kopiemi. Stejně důležité je zapisovat si zdroje: odkud daná informace pochází, kdo ji poskytl, v jakém archivu nebo dokumentu byla nalezena. Po letech totiž mohou různé údaje začít odpovídat jeden druhému — a bez znalosti zdroje se těžko rozhoduje, který je důvěryhodnější.

Neexistuje jediný správný způsob třídění. Někdo si složky řadí podle rodů, jiný podle míst, další podle typů dokumentů. Důležité je, aby systém dával smysl právě vám — a aby byl použitelný i za několik let.

Programy pomohou, ale nemyslí za vás

Pro zapisování rodokmenu dnes existuje řada programů a online služeb. V českém prostředí je velmi rozšířený MyHeritage, mimo jiné proto, že nabízí české prostředí a propojuje jednotlivé rodokmeny mezi sebou. Díky tomu může upozornit na shodu: například že předka, kterého jste právě zadali, už má ve svém stromu někdo jiný.

To může být velmi užitečné. Někdo jiný může vědět, kam se váš předek odstěhoval, kde zemřel nebo s kým měl další děti. Zároveň je ale třeba opatrnost. Online rodokmeny obsahují i chyby — a někdy velmi absurdní, jako že se třeba narodil potomek, když otcí a matce byly čtyři roky. Program tedy může nabídnout shodu, ale genealog musí přemýšlet, porovnávat a ověřovat.

Kromě online verze existují i offline programy, například Family Tree Builder. Ty umožňují mít data uložená u sebe v počítači a sdílet je jen tehdy, když člověk sám chce. Další možností jsou služby jako FamilySearch nebo menší české genealogické programy.

Příbuzní jako živý archiv

Další velký zdroj informací představují příbuzní. A nemusí jít jen o ty, s nimiž je rodina v pravidelném kontaktu.

Návštěva tety, s níž se kvůli starým rodinným sporům dlouho nemluvalo, může skončit nejen hromadou nových fotografií, ale i nečekaným obnovením vztahů. Staré křivdy často patřily generaci rodičů, zatímco další generace už k nim nemusí mít žádný důvod. Genealogie tak někdy nepomáhá jen rekonstruovat minulost, ale i znovu propojovat přítomnost.

Zajímavé mohou být i kontakty na vzdálené příbuzné, o nichž člověk dosud nevěděl. Když se v matrice objeví rodný dům předka a v katastru nemovitostí u stejného domu dodnes figuruje člověk se stejným příjmením, je to stopa, která stojí za dopis. Někdy vede až k návštěvě domu, odkud rod kdysi vyšel.

Hřbitovy, náhrobky a vzkazy do minulosti

Genealogické pátrání nevede jen do archivů a obýváků příbuzných, ale také na hřbitovy. Náhrobky mohou potvrdit data, ukázat rodinné vazby nebo napovědět, kdo se o hrob stále stará. Starší nápisy bývají někdy překvapivě výmluvné a dokážou naznačit povolání, společenské postavení i vztahy v rodině.

Když není jasné, kdo hrob spravuje, může pomoci hřbitovní správa. Někdy kontakt na majitele hrobu předá, jindy alespoň zprostředkuje zprávu. Existují také databáze digitalizovaných hřbitovů, například BillionGraves, kde dobrovolníci fotografují a přepisují náhrobky. I hřbitov tak může být místem, kde se rodinný příběh posune o kus dál.

Matriky: hlavní genealogický zdroj

Dříve bylo nutné jezdit do archivů osobně. Dnes je velká část matrik digitalizovaná a dostupná z domova. To je obrovská výhoda, ale neznamená to, že jde všechno samo.

Je potřeba vědět, pod jakou faru daná obec patřila, v jakém období a pro jaké vyznání se matrika vedla. Hranice farností se nemusí krýt s dnešními kraji ani okresy a některé vesnice mohou být v různých obdobích vedené jinde. Katolíci, evangelíci nebo židé měli navíc často samostatné knihy.

Matriky však umí odměnit trpělivost. Zápis narození může obsahovat jména rodičů a prarodičů, povolání, místo původu, jméno porodní báby nebo kmotrů. V poznámce na okraji se někdy objeví pozdější sňatek — a tím i další stopa, kde hledat dál.

Zpočátku vypadají staré zápisy jako nerozluštitelný hlvolam. Časem se ale člověk naučí číst strukturu záznamu: kde hledat ženicha, nevěstu, rodiče, svědky, věk nebo místo původu. Pomoci mohou genealogická fóra, facebookové skupiny nebo lidé zkušenější ve čtení kurentu a starších písem.

Noviny někdy řeknou víc než matrika

Matrika sdělí, že se někdo narodil, oženil nebo zemřel. Ale často neřekne, jak se to stalo.

Právě tady mohou pomoci digitální knihovny. Staré noviny a časopisy obsahují obrovské množství drobných zpráv, které dnes působí skoro neuvěřitelně podrobně. Stačí zadat jméno předka a mezi mnoha falešnými stopami se někdy objeví skutečný příběh.

Z matriky se člověk může dozvědět, že předek zemřel „rozdrčen“. Z novin pak zjistí, že pracoval na dráze, zaklínala se mu noha mezi koleje a přejel ho vlak. Najednou před sebou nemáme jen záznam o úmrtí, ale konkrétní lidskou tragédii: muže, který po sobě zanechal

děti a těhotnou manželku. A právě takové momenty mění genealogii z evidence na vyprávění.

Rodokmen jako rodinný příběh

Po určité době přestanou stačit jména a data. Člověk začne hledat souvislosti: proč se někdo oženil právě tehdy, proč se odstěhoval, proč se rodina rozpadla, proč se některé historicky vyprávěly, a jiné zamlčovaly.

Rodinné příběhy mohou být dojemné, úsměvné i temné. Nešťastné manželství, nevěra, sebevražda, rychlý druhý sňatek, děti, které bylo třeba dovychovat — to všechno do rodinných dějin patří stejně jako svatby, statky a řemesla. Genealogie není vždy uhlazená kronika. Často je to směs krásy, bolesti, náhody a velmi praktických životních rozhodnutí.

O to cennější je pak možnost zjištěné informace sdílet. Rodokmen může mít podobu knihy, plakátu, obrazu, graficky zpracované rodové linie nebo dárku k narozeninám. Když se k datům přidají fotografie, vzpomínky a drobné příběhy, vznikne něco, co dokážou vnímat i děti nebo příbuzní, kteří by se v obyčejné tabulce rychle ztratili.

Genetická genealogie: když archiv končí

Klasické genealogické pátrání má své hranice. U nešlechtických rodů se většinou dostaneme nejdál do 17. století, někdy o něco dál, často ale ne. Starší matriky prostě neexistují nebo se nedochovaly.

Tam, kde končí papírové prameny, může začít genetická genealogie. Test DNA dokáže ukázat vzdálenější původ, příbuzenské shody nebo migrační linie předků. Základní testy dnes už nejsou finančně nedostupné a provádějí se jednoduše stěrem z ústní sliznice.

Je ale dobré vědět, co od nich čekat. U většiny lidí z Česka výsledek obvykle potvrdí středoevropský mix, nikoli dramatické odhalení. Zajímavější mohou být konkrétní genetické shody s dalšími testovanými osobami nebo specializované testy sledující mužskou či ženskou linii.

A je tu ještě jedno varování: genetická genealogie může odhalit i věci, které rodina netušila nebo tušit nechtěla. Nečekané příbuzenství, nevlastního otce, utajenou adopci... Kdo se do ní pustí, měl by být připraven i na tuto možnost.

Hledání, které nekončí

Tvorba rodokmenu není úkol, který se jednou dokončí a odškrtně. Spíš je to dlouhodobé putování po stopách lidí, jejichž životy se propsaly do našeho vlastního, i když o nich často víme jen velmi málo.

Začít se dá jednoduše: prohlédnout staré krabice, popsat fotografie, zeptat se příbuzných, zapsat si první jména. Pak přijdou matriky, archivy, noviny, hřbitovy, databáze, možná i genetické testy. A někde mezi tím se z rodokmenu stane něco víc než seznam předků. Stane se z něj rodinná paměť. A ta má cenu právě proto, že ji nikdo jiný nezachrání za nás.

Mensa World Journal

Z ExCommu: Mensa napříč světem

Jon Gruebele, předseda Americké Mensy. Převzato z Mensa World Journal, č. 160, 5/2026. Překlad: Zuzana Kořínková

Žiju ve Spojených státech. Je to velká země. Ne ta úplně největší, ale rozhodně dost velká. Cesta autem ze severozápadního cípu kontinentálních USA na jihovýchodní zabere téměř 5 800 kilometrů (3 600 mil). A to nepočítám vzdálenosti na Aljašku, Havaj nebo ještě dál.

Mnozí z nás do zahraničí prostě nejezdí. Důvodem může být to, že i doma je pořád co objevovat, ale také omezené jazykové schopnosti nebo finance. Podle studie Pew Research z roku 2021 navštívilo pět a více zemí jen asi 25 % Američanů a 27 % nikdy neopustilo vlastní stát. Osobně jsem navštívil 40 zemí a cestování mě baví. Několik let jsem v zahraničí žil, studoval i pracoval. A přesto – při téměř 200 zemích na světě mám pořád co dohánět.

Mezinárodní rozměr Mensy je pro její členy velkou výhodou. Prvních deset let svého členství jsem ale nedělal prakticky nic – kromě čtení národního časopisu a newsletteru místní skupiny. Možná jsem byl trochu nejistý. Měl jsem představu, že na setkáních Mensy lidé počítají dráhy asteroidů nebo něco podobného. Možná se to někde opravdu děje, ale já jsem na nic takového zatím nenarazil. Většinou jde prostě o příjemné lidi, kteří spolu tráví čas, smějí se a něco nového se dozvídají.

Jednou jsem si ale všiml, že německá Mensa pořádá své výroční setkání (Jahrestreffen) nedaleko místa, kde jsem tehdy žil. Sebral jsem odvahu a šel se podívat, jak to v Mense chodí. Němčinu ovládám natolik, abych se domluvil – a moc jsem si to užil. Dokonce jsem správně odpověděl na pár otázek v kvízu.

Právě tahle zkušenost odstartovala moje působení v Mense. Stal jsem se předsedou své místní skupiny, později jsem byl zvolen do regionálního a následně i národního představenstva. Zároveň jsem dál využíval mezinárodní možnosti, které Mensa nabízí. Zúčastnil

jsem se evropských výročních setkání (EMAG), opakovaně jsem byl na setkáních Mensy v Německu a v Kanadě. Díky programu SIGHT (Service of Information, Guidance and Hospitality to Travellers) jsem se setkal s členy Mensy na Filipínách a získal tipy, co stojí za to vidět v Irsku.

Působení v mezinárodní radě Mensy (IBD) a jejím výkonném výboru (ExComm) mi přineslo řadu nových přátel a známých z celého světa. Jen asi 25 % členů Mensy žije v USA, což znamená, že někde tam venku je ještě dalších 120 000 lidí, které jsem zatím nepotkal. Je jasné, že mám co dohánět.

Možností, jak zažít Mensu v mezinárodním kontextu, je spousta – stačí je hledat. A dnes k tomu výrazně pomáhá internet, který umožňuje zapojit se odkudkoli, klidně z pohodlí domova. Já sám pořádám každý týden online diskusní oběd a už se k nám připojili lidé třeba až z Kuvajtu.

Pokud máte čas a finanční možnosti, zkuste se do toho pustit a podívat se i za hranice své místní Mensy. Stojí to za to.

Těším se, že se někde potkáme!

In memoriam – Chris Leek (1956–2026)

Kester Leek. Převzato z Mensa World Journal, č. 160, 5/2026. Překlad: Zuzana Kořínková

Britská Mensa přišla 20. března 2026 o jednu ze svých nejoddanějších a nejvlivnějších osobností – Christophera Leeka.

Chris vstoupil do Mensy ve 21 letech a zůstal jejím aktivním členem po celý život. Během více než čtyř desetiletí organizaci věnoval mimořádné úsilí – působil jako regionální organizátor v Londýně, strávil 25 let v představenstvu Britské Mensy a řadu let zastával funkci jejího předsedy. Významně se angažoval i na mezinárodní úrovni, mimo jiné jako předseda Mensy International v letech 2003–2007.

V červnu 2024 byl po svém odchodu z představenstva Britské Mensy jmenován čestným prezidentem jako uznání za svůj výjimečný přínos a dlouholeté vedení. Stejně pocty se mu dostalo i v rámci Mensy International.

Jedním z jeho posledních projektů bylo uvedení online adaptivního IQ testu Britské Mensy – významného kroku, o který dlouhodobě usiloval. Test byl spuštěn na začátku roku 2026 za podpory hlavního psychologa Britské Mensy Kristofa Kovacse.

Vedle své činnosti v Mense měl Chris dlouhou a respektovanou profesní kariéru ve společnosti BT, kde působil jako návrhář řešení (Solutions Designer). Byl ceněn pro svou pečlivost, preciznost a silný smysl pro odpovědnost. Ve všech oblastech života byl čestným, laskavým a slušným člověkem, který se řídil jednoduchým přesvědčením o férovosti a lidskosti. Pro druhé si vždy našel čas a vyznačoval se mimořádnou trpělivostí.

V září 2023 mu byl diagnostikován glioblastom (zhoubný nádor mozku). Těto výzvě čelil s typickým odhodláním – podstoupil inovativní imunoterapii v Německu, kde díky své německé matce strávil část mládí, a žil déle, než lékaři původně předpokládali. Až do posledních dnů zůstal aktivní, pozitivní a podporující vůči svému okolí. V této době se ukázala i síla komunity Mensy – členové, včetně neurologů a neurochirurgů, mu poskytovali odborné rady i osobní podporu.

Navzdory svým četným závazkům nacházel Chris radost v jednoduchých věcech – při rybaření na svém jezeře, péči o svého koně Echo, účasti na degustacích whisky v Manchesteru i jinde nebo při hře šachů.

Především byl oddaným otcem od rodiny. Zůstává po něm manželka Kirsty, s níž se seznámil díky Mense a prožil více než 42 let manželství, jejich děti David, Kester a Amber, jeho sestra Maria a široký okruh přátel, jejichž životy nenápadně, ale hluboce ovlivnil.

Chrisův odkaz spočívá v neochvějně službě, intelektuální poctivosti a hluboké lidskosti. Bude velmi chybět.

Po soukromém pohřbu plánuje rodina v následujících měsících uspořádat vzpomínkové setkání, které umožní přátelům a kolegům vzdát Chrisovi hold. V případě zájmu o účast napište na administration@mensa.org.uk.

Členové mohou podpořit některou z následujících britských organizací, které se věnují výzkumu glioblastomu:

- Headcase Cancer Trust: headcase.org.uk/donate
- University of Liverpool – Glioblastoma Fund: liverpool.ac.uk/giving/research/glioblastoma/donate

Shromažďujeme také vzpomínky členů Mensy na Chrise, které budou předány jeho rodině. Pokud se chcete podělit o svou vzpomínku nebo fotografie, zašlete je prosím na adresu administration@mensa.org.uk nejpozději do pondělí 18. května.

Upskill & Reconnect: Když mladí učí seniory

Aleksandra Borović. Převzato z Mensa World Journal, č. 160, 5/2026. Překlad: Zuzana Kořínková

Od svého vzniku ve 40. letech se Mensa hlásí k základnímu principu, že inteligence má sloužit ku prospěchu lidstva. Ten se promítá i do jednoho z hlavních cílů organizace – což si rychle uvědomí každý, kdo se o Mensu začne zajímat. Stanovy sice říkají, že inteligence má být využívána ve prospěch lidstva, ale už neupřesňují, jak přesně toho dosáhnout. Obecně se předpokládá, že samotní členové i národní organizace mají hledat smysluplné způsoby, jak tento cíl naplňovat.

Jedním z charakteristických rysů Mensy je široké věkové rozpětí jejích členů. Některé národní organizace přijímají děti, jiné až teenagery, většina z nich ale postupem času „stárne“. Jakmile se totiž člověk v Mense zabydlí, často v ní zůstává celý život. Na setkáních velkých národních Mens tak obvykle převažují lidé středního a vyššího věku. Mladší členové proto někdy obtížně hledají své místo a nezůstávají aktivní dlouhodobě. Není tedy divu, že se opakovaně řeší, jak je lépe zapojit.

Při práci na mezinárodních projektech financovaných z programu Erasmus+ mě napadlo, že právě věková rozmanitost Mensy může být velkou výhodou. Proč nevytvořit aktivity, které propojí generace, jež se jinak příliš nepotkávají – teenagery a seniory?

S touto myšlenkou jsem připravila projektový návrh a podařilo se mi přesvědčit hodnotitele Evropské komise, že stojí za podporu. Tak vznikl projekt Upskill & Reconnect!

Jeho cílem je pomoci mladým lidem stát se aktivnějšími občany a zvýšit jejich uplatnitelnost tím, že budou působit jako mentoři a učit seniory digitálním dovednostem.

Je zřejmé, že společnost 21. století je silně digitalizovaná, zatímco lidé vychovaní v minulém století k technologiím často přistupují s určitou rezervou. Naproti tomu generace Z bývá popisována jako generace „narozená se smartphonem v ruce“ – digitální nástroje jsou pro ni přirozené a nové aplikace si obvykle rychle osvojí.

Proč tedy neobrátit tradiční role a nevyužít toho, co mladí dobře ovládají? Proč je nenechat učit seniory – prakticky, formou mentoringu a učení praxí?

Takový přístup mladé lidi nejen zapojuje, ale zároveň jim pomáhá rozvíjet dovednosti důležité pro budoucí profesní uplatnění. Získávají zkušenosti využitelné v mnoha oblastech – jako lektori, organizátoři akcí nebo členové týmů, kde je potřeba plánování a koordinace. Jde o velmi cennou praxi.

Současně se věnují skutečnému problému ve svém okolí: obtížím, které mají mnozí seniory při orientaci v digitálním světě. Díky tomu

se stávají aktivními občany, kteří přispívají ke zlepšení života ve své komunitě.

Přesně to se podařilo v projektu Erasmus+ Upskill & Reconnect! Podílela se na něm Mensa Srbsko spolu s partnery ze Slovinska, Slovenska, Černé Hory, Bosny a Hercegoviny a Maroka.

Mladí účastníci výborně spolupracovali v mezinárodních týmech. Absolvovali školení pro mentory připravené projektovým týmem a následně sami navrhovali a vedli workshopy pro seniory. Členové týmu je samozřejmě podporovali, ale hlavní odpovědnost nesli teenageři – a zvládli ji výborně.

A jak reagovali seniory?

S nadšením a vděčností.

Oceňovali pozornost a respekt ze strany mladých mentorů, jejich trpělivost při opakování vysvětlení i ochotu počkat, až si vše zapíší. Velmi si pochvalovali také praktický charakter výuky. Mnozí uváděli, že se na předchozích kurzech naučili málo, protože byly příliš teoretické. Náš přístup založený na učení praxí se ukázal jako mnohem účinnější.

Na konci školení už seniory sebejistě používali nástroje jako Google Maps, e-shopy, služby e-governmentu nebo dokonce nástroje umělé inteligence. Vznikla také podpůrná skupina, aby se účastníci mohli i nadále obracet na mentory s dotazy.

Jedním z vrcholů programu byl tzv. Senior Hackathon, při němž seniory ve skupinách řešili praktické úkoly. Rychle se v nich probudil soutěžní duch a s chutí se pustili do práce.

Naučili se například rozpoznávat falešné zprávy – což je zásadní dovednost, protože seniory patří mezi nejzranitelnější skupiny z hlediska mediální manipulace. Dokázali vyhledat nejbližší supermarket a objednat suroviny podle receptu z internetu. Naučili se rozpoznat phishingové e-maily i podvodné soutěže a určit, kdy nezádat své osobní údaje. Na závěr zvládli i online hodnotící dotazník.

Projekt ale nebyl jen vzdělávací – byl i zábavný. Sdíleli jsme řadu příjemných momentů a seniory vyjádřili přání, aby podobné aktivity pokračovaly i v budoucnu.

Tato zkušenost může být inspirací i pro další národní Mensy. V rámci projektu jsme vytvořili školicí program pro mladé mentory, který je dostupný v angličtině i dalších jazycích. Každá národní Mensa jej může využít k přípravě vlastních mentorů a organizaci podobných aktivit – ať už pro své starší členy, nebo pro jejich rodiny a přátele.

Program je vhodný i pro mládežnické tábory. Připravili jsme také metodickou příručku pro ty, kdo chtějí mladé lidi na roli mentorů připravit.

Pokud vás projekt zaujal, můžete se obrátit na Mensu Srbsko nebo přímo na mě jako autorku a koordinátorku projektu. Rádi poskytneme další informace.

Kognitivní daň: Když se inteligence stává nevýhodou

Taryn Dryfhout. Převzato z Mensa World Journal, č. 160, 5/2026. Překlad: Zuzana Kořínková.

Když mluvíme o inteligenci, obvykle zdůrazňujeme její výhody. Lidé s vysokým IQ se často rychle učí, mají hlubší kritický vhled, bývají velmi kreativní nebo vynikají analytickou přesností.

Stále více výzkumů ale ukazuje, že vysoká inteligence může mít i svou cenu. Nejde o mýty ani stereotypy, ale o měřitelné vzorce, které se častěji objevují u nadaných dospělých, včetně členů Mensy. Porozumění těmto stinným stránkám nesnižuje hodnotu inteligence – naopak umožňuje lidem s vysokými schopnostmi lépe porozumět sami sobě a volit zdravější strategie, jak fungovat.

Jednou z nejlépe doložených nevýhod je zvýšená tendence k nadměrnému přemýšlení (overthinking). Nejde jen o to, že člověk hodně přemýšlí, ale o zacyklené myšlenkové procesy, které vedou k psychickému napětí. Lidé s vyšší inteligencí častěji zvažují a analyzují různé možné scénáře, což může vést k úzkosti, depresím a únavě z rozhodování. Přestože může jít o projev důkladného uvažování – a tedy i o přednost – výzkumy ukazují silnou souvislost s úzkostnými a depresivními stavy (Tarieh, 2021; Qasim et al., 2022).

S tím souvisí i vyšší sklon k existenciálním úvahám, které se pojí s pocity beznaděje, hledáním smyslu a hlubší filozofickou reflexí. Důvod je zřejmý: kdo je schopen promyslet téměř jakoukoli neznámou, musí se s ní také vyrovnat. Nadaní lidé přemýšlejí intenzivně – a témata jako smrtelnost, smysl života, utrpení nebo nejistota z tohoto procesu nevylučují. Tyto úvahy sice obohacují intelektuální život, zároveň ale mohou vést k dlouhodobému vnitřnímu neklidu. Nadměrné přemýšlení a existenciální reflexe jsou tak vedlejším důsledkem vysoké kognitivní kapacity.

S tím souvisí i perfekcionismus. Studie z roku 2025 ukazuje, že u adolescentů s vysokým IQ je častější a může vést k vyhoření i kognitivnímu přetížení. Další výzkumy naznačují, že lidé s vyšší inteligencí bývají také snáze přestimulovatelní (overexcitable). To znamená, že schopnosti, které jejich život obohacují, ho mohou zároveň i zahlcovat.

Výzkum poukazuje i na sociální nevýhody spojené s vysokou inteligencí. Nadaní lidé sice často vynikají ve studiu či v intelektuální oblasti, zároveň se ale mohou dostávat mimo rytmus svých vrstevníků, což vede k tzv. sociálnímu nesouladu. Několik studií upozorňuje na zvýšený výskyt sociálních obtíží, včetně jedné, která sledovala 287 členů Mensy a zjistila u nich výrazně vyšší míru sociálního vyloučení a pocitů izolace.

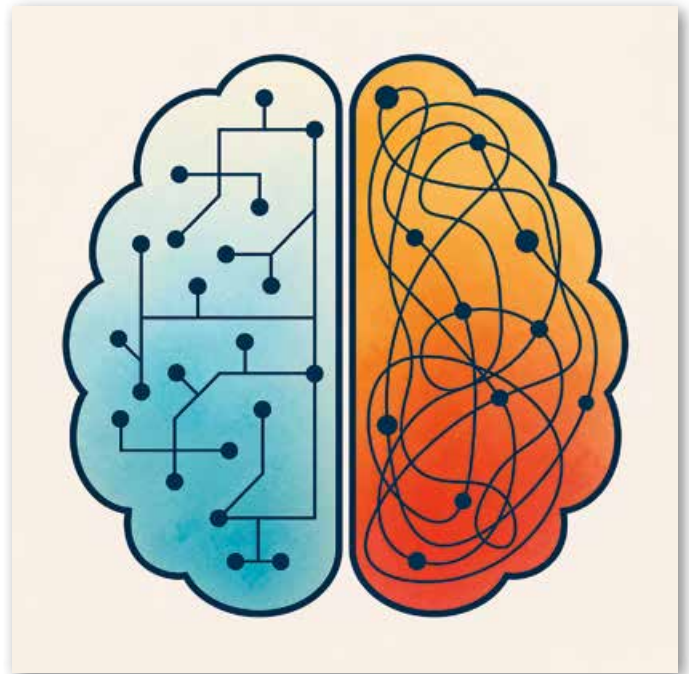
Tyto výsledky odpovídají širším zjištěním o psychické pohodě mimořádně nadaných jedinců – opakované zkušenosti sociálního vyloučení mohou mít v dlouhodobém horizontu výrazný dopad (Persson, 2007).

Příčinou tohoto nesouladu není jen introverze nebo výstřednost. Vzniká spíše tím, že lidé s vysokými schopnostmi často zpracovávají sociální informace odlišně – více se při interakcích opírají o analytické uvažování. To může vést k pocitu odstupů, k chybnému vyhodnocení záměrů druhých nebo k obtížím přizpůsobit se skupinovým normám. Nejde tedy o osobnostní selhání, ale o předvídatelný důsledek kognitivního nastavení, které se liší od populačního průměru.

Vysoká inteligence může také zkreslovat vnímání sebe sama. Nejčastěji se to projevuje tzv. impostor syndromem (syndromem podvodníka). Ten je sice častější u žen, ale může postihnout kohokoli nadaného a ovlivňuje způsob, jakým lidé hodnotí své schopnosti (Silver, 2022).

Lidé s vyšší inteligencí mají tendenci připisovat své úspěchy náhodě nebo nedorozumění, zatímco obtíže vnímají jako důkaz vlastní nedostatečnosti. Kognitivní schopnosti, které umožňují vysoký výkon, tak zároveň podporují intenzivnější sebekritiku a pochybnosti.

Shrnuto: vysoká inteligence přináší mimořádné výhody, ale i měřitelné kognitivní a emocionální náklady. Nadměrné přemýšlení, existenciální reflexe, perfekcionismus, zvýšená citlivost, sociální

nesoulad a syndrom podvodníka jsou vzorce, které se u nadaných lidí objevují častěji.

Nejde však o známky slabosti, ale o předvídatelné důsledky pokročilého kognitivního profilu. Jejich rozpoznání umožňuje lidem s vysokým IQ přistupovat ke svým schopnostem s větším sebezpoznáním, lépe zvládat stres i sociální situace a využívat svou inteligenci způsobem, který podporuje nejen výkon, ale i osobní pohodu. Inteligence je jinými slovy mocný nástroj – ale jako každý nástroj funguje nejlépe tehdy, když s ním zacházíme uvážlivě.

Zdroje:

Blaas, S. (2014). *The relationship between social-emotional difficulties and underachievement of gifted students. Journal of Psychologists and Counsellors in Schools.*

Cross, J. R., & Cross, T. L. (2015). *Clinical and mental health issues in counseling the gifted individual. Journal of Counseling and Development.*

Penney, A. M., Miedema, V. C., & Mazmanian, D. (2015). *Intelligence and emotional disorders: Is the worrying and rumi-nating mind a more intelligent mind? Personality and Individual Differences.*

Persson, R. S. (2007). *The myth of the antisocial genius: A survey study of the socio-emotional aspects of high-IQ individuals. Gifted and Talented International.*

Qasim, T. B., Sahar, A., Nihal, T., & Bashir, A. (2022). *The effect of overthinking on mental health: A case study from university students in Multan District. Review of Applied Management and Social Sciences (RAMSS).*

Sánchez-Moncayo, M. R., Menacho, I., Ramiro, P., & Navarro, J. I. (2025). *Perfectionism and psychological well-being in adolescents with high intellectual abilities. Frontiers in Psychology.*

Silver, R. (2022). *Impostor syndrome – Am I a fraud? BDJ Team.*

Tarieh, J. A. (2021). *Feelings of inadequacy: The relationships between overthinking and anxiety (Capstone thesis, Lebanese American University). Lebanese American University Institutional Repository*

O DRAKOVĚ, KTERÝ NEUMĚL HRÁT ŠACHY: ANEB JAK SE DĚLÁ KNIHA PRO RADOST

Za devatero horami a před několika lety rozhodl se jeden z našich členů Jaroslav Beznoska napsat pohádku o princovi, co nebyl ledajaký princ, o princezně, jež nebyla ledajakou princeznou, a o strašlivém drakovi, který nebyl ledajak strašlivý, ale jen naprosto strašně hrál šachy. Tato pohádka nejen svým nápadem, ale i zpracováním, zaujala naši další členku, Moniku Tilečkovou, která se rozhodla pohádku přepracovat do veršované podoby.

Když byly obě pohádky hotové, dohodli se oba autoři na jejich vydání v rámci jedné knihy. Z jedné strany měla být Jaroslavova klasická prozaická verze pohádky a z druhé strany Moničina veršovaná. Tento koncept autory napadl z toho důvodu, že se na knižním trhu oboustranná dětská kniha, stejná pohádka, z jedné strany prozaická a z druhé veršovaná, zatím nevyskytuje, a tak byli přesvědčeni, že i tímto by mohli čtenáře zaujmout.

Jak už to bývá, knihy často prodávají spíše jména autorů než obsah knihy samotný. Jaroslavovi v roce 2016 vyšel román Epos o panáčkově a Monice v roce 2020 sbírka veršovaných hádanek Historie v hádankách. Obě knihy si své čtenáře našly, ale nedalo by se ani v případě jedné knihy říct, že by se jednalo o bestseller. Museli tedy spoléhat na to, že nakladatele zaujmou knihou samotnou.

PRAVDĚPODOBNÁ PODOBA
DRAKA

Člověk by řekl, že nejobtížnější bude samotné napsání knihy. Ale není tomu tak. Napsat knihu je na celé cestě k jejímu vydání asi to nejjednodušší. Po dokončení rukopisu začíná běh na dlouhou trať, na které je občas až zbytečně moc překážek. Některé se dají zvládnout snadno, jiné jsou obtížnější a člověk se o jejich zvládnutí musí pokusit vícekrát. Prvním problémem je, že dětských knih je na trhu ohromné množství. Ať už jde o původní českou tvorbu, nebo překladové tituly. Zároveň jsou dětské knihy drahé na výrobu, neboť by měly být v pevné vazbě, na kvalitním papíře a plné ilustrací, ideálně barevných, aby byly na první pohled poutavé pro malé čtenáře. A ilustrace znamenají mj. sehnání a zaplacení ilustrátora.

I tak zkusili oslovit nakladatele. Nabízet dětskou knihu je ideální rovnou i s ilustracemi. Monika oslovila ilustrátorku, se kterou spolupracovala už na své první knize. Dohodly se na několika celobarevných ilustracích a na několika černobílých, které by si děti mohly vymalovávat. Autoři pak s rukopisem, ukázkou ilustrací a popisem, jak by kniha měla vypadat, oslovili celou řadu tuzemských nakladatelství.

V této fázi se musí každý nepříliš známý autor připravit primárně na to, že mu nikdo neodpoví. Když už mu odpovídá, tak se většinou jedná o zdvořilé odmítnutí. Známy je případ J. K. Rowling, které první díl jejího Harryho Pottera odmítlo 12 nakladatelství, až to třinácté projevilo zájem. Když už konečně někdo našim autorům reagoval pozitivně, chtěl poměrně radikálně zasahovat do původního konceptu. Například vydat jen jednu verzi pohádky. Nebo obě verze výrazně zkrátit. Případně byl problém s edičním plánem, který byl na řadu let již plný.

Připadala v úvahu varianta vyrobit si knihu úplně sami tzv. samonákladem. Taková sranda ale zabere mnohem více času a energie než knihu napsat. To pro lidi, co píšou hlavně pro radost, není. Pak tu je ještě Pointa. Seženete si v rámci crowdfundingu peníze na knihu, kterou vám pak Pointa za peníze za kampaně vydá, a propojí vás s odbornými profesemi, které s přípravou knihy k vydání pomohou (redaktor, korektor, sazeč, grafik apod). Přes Pointu vyšla Monice kniha Historie v hádankách. I když jsou náklady na výrobu knihy hrazeny z peněz vybraných v kampani, autor má z prodaných knih „jen“ autorský honorář, jako bývá u klasických nakladatelství. U malonákladových knih, kterých se prodá maximálně několik stovek kusů, je autorský honorář skutečně jen symbolický. Paradoxně přitom hlavně ohledně kampaně má nejvíce práce s propagací a prodejem právě autor. Nicméně pro začínající autory je toto možnost, jak knihu vydat, pokud ji nechtějí financovat ze svého.

Pak tu je ale ještě něco mezi. Nakladatelství, které odvede všem práci, ale riziko spojené s případným komerčním neúspěchem knihy nechá na autorech. Nicméně zisk z prodeje náleží autorům. Jedním z takových je právě LIKA KLUB, pod jehož hlavičkou vyšla pohádka O drakovi, který neuměl hrát šachy.

Bezvadné na takové spolupráci je, že většinu těch nejméně zábavných starostí obstaral nakladatel. Práci redaktora, korektora, sazeče, grafika, zajištění tisku, ISBN, rozeslání povinných výtisků, zajištění distributora a dopravu knih ke knihkupcům. Při plánovaném vydání knihy pro radost je skutečná alchymie stanovit cenu a počet výtisků při určité odhadované sumě nákladů. Při nižší maloobchodní ceně potřebujete více výtisků, aby se náklady vrátily, nicméně tím se automaticky zvýší celková suma, kterou k vydání knihy potřebujete. Při nižším nákladu by zase musela být maloobchodní cena moc vysoká. Za moc vysokou cenu si ale knihu nikdo nekoupí a sáhne po jiných. Při nižší ceně a přestřeleném nákladu zase hrozí, že se nenajde dostatek čtenářů a knihy se neprodají. V podstatě by se vytiskly zbytečně. V případě vydávání knih pro radost to není o tom vydělat, ale jen moc neprodělat. A tak v případě Draka autoři během konzultací s nakladatelem stanovili doporučenou maloobchodní cenu na 333 Kč a náklad na 550 výtisků. Přeci jen chtěli knihou udělat radost mnoha lidem, dětem.

Knihy je v podstatě hotová v momentě, kdy je připravená k tisku. Pak už stačí jen počkat na kapacitu tiskárny. A strategicky vybrat datum vydání. První tři měsíce roku se prodávají knihy nejhůře, je pořad čerstvě po Vánocích. Léto také prodeji knih moc nepřeje. Nejlepší období je před Vánoci a na přelomu jara a léta před prázdninami, dovolenými a na konci školního roku. Nevýhodou těch období, kdy se prodává nejlépe, je, že svoji novinku v tom období chce vydat skoro každý. Šlo o knihu pro děti, a tak si autoři usmysleli, že ji vydají k Mezinárodnímu dni dětí, tedy 1. června.

Když už je vybraný termín vydání a domluvena tiskárna, je fajn zkusit předprodej. Pokud má autor už nějakou fanouškovskou základnu, případně v zádech nějaké velké nakladatelství s velkým dosahem, je to velké plus. Potenciální čtenáře může oslovit napřímo. Předprodej má dvě velké výhody. Je to forma propagace, něco se chystá, bude kniha. Druhou výhodou je, že si lidé mohou knihu pořídit ještě předtím, než vůbec vznikne, a tím přispět na její vydání.

Pokud pro to autor nemá jiné nástroje, je pro předprodej možné využít některou z crowdfundingových platform. Pozor ale, při výběru platformy je dobré si pročíst podmínky. A pak si nastavit cíle tak, aby byly dosažitelné. Většina platform má v podmínkách, že v případě nedosažení cíle kampaň ruší, peníze vrací lidem. Při vydávání knihy neznámými autory je nedosažení cíle spíše ten pravděpodobnější

výsledek. Jsou dvě možnosti, jak toto riziko minimalizovat, a to raději si nastavit schválně nižší cíl, případně v rámci kampaně k dosažení cíle dolít zbytek peněz z vlastních prostředků, když už to vypadá, že by byla neúspěšná. Vzhledem k tomu, že si často tyto platformy berou procenta z cílové částky v případě úspěšné kampaně, autor mnohdy zaplatí za to, aby v rámci předprodeje něco prodal. Z toho důvodu si Monika s Jaroslavem pro předprodej vybrali platformu Donio. Nejenže si nebere procenta z vybraných peněz v rámci úspěšné kampaně, předprodeje, ale stačí získat jen čtvrtinu z původně nastaveného cíle, aby kampaň byla považována za úspěšnou. Kampaň na Draka nakonec našťastí na draka nedopadla, protože si v rámci předprodeje našlo svého majitele sto třináct výtisků, tedy celá pětina nákladu. Což nebyl špatný začátek.

Nastal Den dětí a kniha se dostala z tiskárny přes sklad nakladatele k distributorovi, do knihkupectví. Jeden by si řekl, že tím to pro autory muselo skončit. Ale neskončilo. Bylo potřeba rozposlat, případně osobně předat knihy z předprodeje. Napsat a publikovat do světa nakonec zprávu zvěstující zrod nové knihy, která byla jen v tom týdnu jednou ze 127 vydaných novinek. Kontaktovat blogery a recenzenty věnující se dětským knihám.

A doufat, že se tato tradiční pohádka o drakovi v netradičně pojeté knize, která nemá konec, zato má dva začátky, bude líbit jak dětem, tak jejich rodičům. A čekat, jak si tento klasický pohádkový motiv v novém originálním pojetí o dracích, princích a princeznách, povede. Pohádka je sice o pojídání princezen, ovšem je snadno stravitelná i pro vegetariány.

Pokud místo obvyklých soubojů princů s draky dáváte přednost soubojům ryze intelektuálním, tak jste na tom úplně stejně jako princ v pohádce O drakovi, který neuměl hrát šachy, a mohla by se vám pohádka líbit. Pokud se chcete dozvědět, jestli se princ podařilo draka k takovému souboji o princeznu přemluvit, v čem přesně souboj spočíval a kdo koho porazil, můžete zkusit sáhnout po této knize a co nejdříve ji přečíst až do konce. A nevádí, že už nejste dávno dětmi. Neboť jak praví jedno moudro, pohádky jsou tu především pro dospělé, aby si připomněli, jaké to bylo, když byli dětmi.

RECENZE KNIHY: O DRAKOVĚ, KTERÝ NEUMĚL HRÁT ŠACHY

SIG Jihočeské nadané děti, Marta Frydrychová, Bertík a Šárka Hauptovi, Evička Kulhánková, Anička a Tereza Moudrých, František Šotola a rodiče dětí

Kniha O drakovi, který neuměl hrát šachy (Beznoska, Tilečková) představuje vtipnou a originální pohádku pro děti i dospělé. Už svým formátem zaujme – nabízí totiž dvě verze téhož příběhu: jednu veršovanou a druhou psanou jako klasickou prózu. Záleží pak na čtenáři, kterou variantu zvolí jako první, protože to může ovlivnit celkový čtenářský zážitek. Ti, kteří začnou verši, vnímají příběh jako napínavější, zatímco při následném čtení prózy už mohou tušit vývoj děje.

Styl a zpracování

Veršovaná část je nápaditá a obdivuhodná svou délkou i provázaností, i když některé rýmy nepůsobí zcela přirozeně. Humor v této části ocení spíše dospělí. Naopak próza je přehlednější, čtivější a nabízí více prostoru pro srozumitelný humor i vtipné situace.

Kniha pracuje s klasickými pohádkovými motivy (princ, princezna, drak), ale zpracovává je netradičně a s nadsázkou. Postavy i jejich role nejsou takové, jaké se na první pohled zdají, což přináší řadu překvapení a dějových zvratů.

Příběh a humor

Velmi povedené jsou především dialogy a situace mezi princem a drakem nebo drakovy originální nápady. Humor je vícegenerační – pobaví děti i dospělé, i když každou skupinu trochu jiným způsobem.

Příběh je čtivý, moderně napsaný, s využitím současného jazyka (např. „inzerát“, „brnkačka“), ale zároveň obsahuje i tradičnější výrazy („sluj“, „hvozd“), které mohou rozšířit slovní zásobu dětí.

Šachy jako prvek příběhu

Zajímavým zpestřením je propojení se šachy. Nejde však o učebnici pravidel – šachy slouží spíše jako doplněk příběhu. Ke konci knihy jsou v dialogu prince s drakem přehledně znázorněny tahy některých figur, ale nejedná se o kompletní výčet. To může zaujmout zejména děti, které se šachy učí nebo je už hrají.

Ilustrace a interaktivita

Ilustrace knihu dobře doplňují a přinášejí další rozměr – některé jsou řešeny jako omalovánky. Díky tomu se kniha stává interaktivní, což děti velmi baví (pokud ji ovšem vlastní a mohou do ní kreslit).

Slabší stránky

Nevýhodou může být kratší rozsah knihy – příběh je poměrně rychle přečtený a závěr může působit trochu uspěchaně. Také ne každému bude vyhovovat veršovaná forma.

Doporučení

Kniha je vhodná přibližně pro děti od 6 do 10 let, ale užijí si ji i mladší děti při společném čtení s rodiči. Osloví jak kluky (rytíři, cesta, drak), tak i holky (ilustrace, kreativní prvky), i když zájem se může lišit podle dítěte.

Celkové hodnocení

Jedná se o nápaditou, hravou a netradiční pohádku, která se odlišuje od klasických příběhů nejen formou, ale i obsahem.

Hodnocení: 8,5 / 10

BAŤA JAKO RORSCHACHŮV TEST

Anna Bártová

Letos si připomínáme 150 let od narození Tomáše Bati – osobnosti, jejíž mnohovrstevnatost dodnes vyvolává velmi rozdílné reakce. Pro někoho je Baťa symbolem modernity a odvahy myslet jinak, pro jiného představuje přísného organizátora podřízeného výkonu a disciplíně. A právě tato mnohoznačnost z něj činí postavu, ke které se stále vracíme.

Baťův Zlín byl jedním z prvních pokusů ve střední Evropě promyslet fungování města jako uzavřeného autonomního celku – od revolučního urbanismu přes pokrokové praktické vzdělávání až po organizaci práce a každodenního života. V mnohém Baťa předběhl svou dobu, v jiném může dnešnímu člověku připadat až překvapivě

přísný, svými zásahy do osobního života zaměstnanců až invazivní. O to zajímavější je ale klást si otázku, jak jej vlastně čteme dnes.

Myšlenkový experiment by zde mohl spočívat v tom si představit, že Baťa není jen historická postava. Baťa může být zrcadlem nás samotných. To, zda v něm vidíme vizionáře, technokrata, sociálního inženýra nebo inspirativního filozofa, souvisí s tím, jak sami přemýšlíme o společnosti, práci a individualismu.

Snad k tomu budeme mít brzy příležitost – podívat se na Baťův odkaz zblízka, nejen jako na kapitolu historie, ale jako na inspiraci k setkání, společnému přemýšlení a novým souvislostem, které se někdy nejlépe objevují přímo tam, kde kdysi vznikaly.

Etymologie

K dnes používaným slovům přiřadte jejich původ nebo původní význam.

Řecké stopy

ZADÁNÍ:

1.	energie
2.	barbar
3.	cynický
4.	dynamit
5.	harmonie
6.	idiot
7.	klima
8.	komedie
9.	mnich
10.	panika
11.	parazit
12.	pedagog
13.	politika
14.	skandál
15.	symbol
16.	škola

MOŽNOSTI:

	síla
	sklon
	božský strach
	činnost
	nesrozumitelná řeč
	osamělý
	píseň průvodu
	překážka
	psí
	rozlomený předmět
	služebník
	soukromá osoba
	spojení částí
	spolustolovník
	správa města
	volný čas

Slované

ZADÁNÍ:

1.	bilbec
2.	drb
3.	drzý
4.	křáp
5.	mrcha
6.	okurka
7.	polda
8.	robot
9.	silnice
10.	škrpál

MOŽNOSTI:

	boule
	kámen
	mrtvé tělo
	nezralost
	nucená práce
	pevný
	provaz
	půlka
	skalnatá cesta
	zranění

A zase ta latina

ZADÁNÍ:

1.	diskuse
2.	inspirace
3.	kancelář
4.	kandidát
5.	legenda
6.	manipulace
7.	mizera
8.	motivace
9.	norma
10.	peníze
11.	pohan
12.	princip
13.	salát
14.	satira
15.	tradice

MOŽNOSTI:

	bílé šaty
	dobytek
	mříže
	nasolený
	počátek
	pohyb
	předání
	roztrhání
	ruční práce
	směs
	ubožák
	úhломěr
	určeno ke čtení
	vdechnutí
	venkovan

Kontakty

Redakce: redakce@mensa.cz

Šéfredaktorka: Zuzana Kořínková, zuzana.korinkova@mensa.cz, 776288979

Redakční rada: Jana Unruhová, Jan Pokorný; rr@mensa.cz

Administrativa: Zuzana Poláková, 770 177 926, sekretarka@mensa.cz

Další kontakty najdete na mensa.cz/kontakty.

Časopis Mensy Česko „Mensa“ je elektronický měsíčník. **Číslo 5/2026** (květen), ročník XXXIII, vychází 1. května 2026. **Uzávěrka červnového čísla je 3. 5. 2026 a červencového 7. 6. 2026.**

Časopis připravuje redakce časopisu Mensy, zveřejnění a nezveřejnění příspěvků podléhá schválení redakční radou. **Příspěvky, připomínky a dotazy prosím zasílejte na adresu redakce@mensa.cz.** Redakce si vyhrazuje právo články v případě potřeby upravit nebo zkrátit.

Články v časopise představují díla, názory, myšlenky nebo nabídky jednotlivých autorů a nemusejí vyjadřovat postoje jiných mensanů ani orgánů Mensy Česko, není-li výslovně uvedeno jinak. Obsah tohoto časopisu může být volně přebírán všemi ostatními publikacemi Mensy za předpokladu uvedení zdroje, není-li výslovně uvedeno jinak. Obsah publikovaný na magazin.mensa.cz je šířen pod licencí Creative Commons.

Aktuální číslo časopisu je k dispozici v elektronické podobě na webu magazin.mensa.cz. Archiv všech čísel, včetně časopisů Mensy International, naleznete na intranetu Mensy intranet.mensa.cz.

Vydavatel: Mensa Česko, Španielova 1111, 163 00 Praha 6; **Grafika:** Ateliér Falátek, s.r.o., Prokopova 2219/19, Jižní Předměstí, 301 00 Plzeň; **ISSN** 1211-8877; Evidence periodického tisku MK ČR E 22252; © Mensa České republiky, 2026.

Na tomto čísle se podíleli: Anna Bártová, Iva Berčíková, Jaroslav Beznoska, Aleksandra Borović, Taryn Dryfhout, Jana Elbelová, Marcela Fatrová, Marta Frydrychová, Jon Gruebele, Jakub Hadam, Bertík a Šárka Hauptová, Lenka Hrubá, Čestmír Kalus, Zuzana Kořínková, Honza Koudelka, Evička Kulhánková, Kester Leek, Petr Mazal, Lucie Měchurová, Anička a Terežka Moudrých, Jan Pokorný, SIG Jihočeské nadané děti, František Šotola, Monika Tilečková, Jana Unruhová.